

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
lag om ändring av 52 § sjukförsäkringslagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att sjukförsäkringslagen skall ändras så att från och med den 1 september 2004 skall socialförsäkringsnämnderna kunna tillsättas för en kortare mandatperiod än den normala mandatperi-

oden fyra år.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits av riksdagen.

MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt 52 § sjukförsäkringslagen (364/1963) tillsätts socialförsäkringsnämnderna av statsrådet för fyra år i sänder. Statsrådet har tillsatt de nuvarande socialförsäkringsnämnderna för en fyra års period från och med den 1 september 2000 till och med den 31 augusti 2004. Hos socialförsäkringsnämnden anfördes besvär över beslut som Folkpensionsanstalten meddelat med stöd av sjukförsäkringslagen, barnbidragslagen (796/1992), lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), lagen om moderskapsunderstöd (477/1993) och militärunderstödslagen (781/1993). Förutom i sjukförsäkringslagen finns bestämmelser om socialförsäkringsnämnderna i sjukförsäkringsförordningen (473/1963). Besvär över socialförsäkringsnämndens beslut anfördes hos prövningsnämnden, som i dagens läge är högsta besvärshöjningen för dessa kategorier av ärenden.

Socialförsäkringsnämndens verksamhetsområde är en försäkringskrets som bestäms av Folkpensionsanstalten. I enlighet med detta finns det fem socialförsäkringsnämnder: Södra Finlands socialförsäkringsnämnd i Lahtis, Sydvästra Finlands i Åbo, Västra Finlands i Seinäjoki, Östra Finlands i Kuopio och Norra Finlands i Uleåborg. Socialförsäkringsnämnderna verkar i anslutning till Folk-

pensionsanstaltens kretscentraler. Nämndernas omkostnader finansieras av Folkpensionsanstalten och föredragandena är anställda vid Folkpensionsanstalten.

En nämnd består av en ordförande och en vice ordförande samt en läkarledamot och två ledamöter som är förtrogna med de försäkrades förhållanden. Varje ledamot har en personlig suppleant. I fråga om utnämmandet av ordföranden och vice ordföranden skall Folkpensionsanstalten beredas tillfälle att avge utlåtande. I fråga om läkarledamöterna skall rättsskyddscentralen för hälsovården ges tillfälle att avge utlåtande. Nämndens ordförande skall ha den behörighet som fordras för domartjänst. Ordförandena och ledamöterna sköter uppdraget som bisyssla.

Socialförsäkringsnämnden är beslutförför, då ordföranden eller viceordföranden och två andra medlemmar är närvarande. Vid behandlingen av ett ärende som i första hand skall avgöras utgående från medicinska synpunkter skall en av de närvarande ledamöterna vara läkare. Vid förfarandet tillämpas förvaltningsprocesslagen. Socialförsäkringsnämnderna kan ordna muntlig behandling om det är nödvändigt för att ett ärende skall kunna utredas. I praktiken har det knappast alls ordnats några muntliga behandlingar.

Socialförsäkringsnämnderna behandlade 6 200 ärenden år 2003, av vilka närmare hälften behandlades av Södra Finlands soci-

alförsäkringsnämnd. Av de besvär som behandlades gällde 5 520 beslut enligt sjukförsäkringslagen och av dem gällde 2 125 sjukförsäkringsdagpenning. I fråga om barnbidrag anfördes 292 besvär och i fråga om stöd för hemvård och privat vård av barn 268 besvär. År 2003 behandlade socialförsäkringsnämnderna 135 fall som gällde beslut om militärunderstöd.

2. Föreslagna ändringar

Rättsskydd och sökande av ändring i fråga om olika sociala trygghetsförmåner har senast bedömts på ett övergripande sätt av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet (KB 2001:9). Garantierna för rättsskyddet bedömdes bl.a. utifrån de krav som ställs i Finlands grundlag och i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Kommittén fäste avseende vid socialförsäkringsnämndernas bindningar till Folkpensionsanstalten, både finansiellt och administrativt, dvs. till den organisation som fattar beslut som första instans. Med tanke på en enhetlig praxis för avgöranden sågs det som ett problem att med avvikelse från andra besvärsnämnder som är första instans finns det fem socialförsäkringsnämnder.

Kommittén gick in för att föreslå att socialförsäkringsnämnderna och prövningsnämnden skall sammanslås till en ny besvärsnämnd för utkomstskyddsärenden. I praktiken innebär detta att socialförsäkringsnämnderna dras in och att de ärenden som behandlats i dem överförs till den nuvarande prövningsnämnden, som behandlar dem som första instans. Besvär över beslut av den besvärsnämnd för utkomstskyddsärenden som bildas av prövningsnämnden skall få anföras hos försäkringsdomstolen.

Kommittén utgick från att lagändringarna skall genomföras redan när socialförsäkringsnämndernas nuvarande mandatperiod går ut, dvs. den 1 september 2004. På grund av de förhandlingar och praktiska arrangemang som krävs för ett avgörande är en sådan tidtabell dock alltför snabb. Det krävs också omsorgsfull beredning för olika slag av personalärenden. Kravet på en tillräckligt lång övergångsperiod gäller också organiseringen av och ordnandet av resurser för be-

svärnämnden för utkomstskyddsärenden, dvs. den nuvarande prövningsnämnden. Om ändringen genomförs förutsätts utöver den ändring av 52 § som föreslås i denna proposition även mera omfattande ändringar av sjukförsäkringslagen och andra förmånslagar. Social- och hälsovårdsministeriet har genom en separat lagändring (/) initierat verkställigheten av förslagen av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet. Bland annat i samband med regeringsproposition 155/2003 informerades riksdagen om att socialförsäkringsnämnderna dras in vid ingången av 2007. Medan förslagen av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet genomförs gäller det att säkerställa medborgarnas möjlighet att söka ändring i de beslut av folkpensionsanstalten som behandlas här.

I detta skede föreslås att ordat ”högst” tas in i första meningen i 52 § 1 mom. sjukförsäkringslagen i det sammanhang där den fyraåriga mandatperioden nämns. Detta ger statsrådet möjlighet att med tanke på tidpunkten för den ovan beskrivna mera omfattande ändringen pröva längden på den nya mandatperiod för socialförsäkringsnämnderna som inleds den 1 september 2004. Avsikten är att nämnderna skall tillsättas bara till utgången av 2006. En mera omfattande reform kan då genomföras den 1 januari 2007.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet och därefter som tjänsteuppdrag under ledning av social- och hälsovårdsministeriet. Förslaget utgör ett led i en mera omfattande lagstiftningshelhet som redan delvis genomförts och som baserar sig på ställningstagandena av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet.

4. Ikraftträdande

För säkerställande av ostörd behandling av besvärärenden samt även i övrigt med beaktande av tillräcklig tid för beredning av avgörandena bör en eventuell indragning av socialförsäkringsnämnderna och sammanföring med prövningsnämnden genomföras först

den 1 januari 2007. Den ändring som nu föreslås i 52 § sjukförsäkringslagen bör dock träda i kraft så snart som möjligt efter det att lagen har antagits så att den kan tillämpas inom den process där socialförsäkringsnämnderna tillsätts på nytt för den period som inleds den 1 september 2004.

5. Lagstiftningsordning

Den ändring som nu föreslås tar sikte på den reform av systemet för ändringssökande

som genomförs senare och som syftar till att förbättra medborgarnas rättsskydd i ärenden som gäller social trygghet.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter skall dock få vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag**om ändring av 52 § sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 52 § 1 mom., sådant det lyder i lag 279/1999 av den 5 mars 1999, som följer:

52 §

Socialförsäkringsnämnden tillsätts av statsrådet för högst fyra år i sänder. Den består av en ordförande och en vice ordförande samt en läkarledamot och två ledamöter som är förtrogna med de försäkrades förhållanden. Om någon plats blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om deras rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. I fråga om ordföranden och vice ordföranden skall folkpen-

sionsanstalten beredas tillfälle att avge utlåtande. I fråga om läkarledamoten skall rättskyddscentralen för hälsovården ges tillfälle att avge utlåtande. Varje ledamot har en personlig suppleant. Nämndens ordförande skall ha den behörighet som fordras för domartjänst.

—————
 Denna lag träder i kraft den 2004. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

—————
 Helsingfors den 2 april 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Liisa Hyssälä*

Lag

om ändring av 52 § sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 52 § 1 mom., sådant det lyder i lag 279/1999 av den 5 mars 1999, som följer:

Gällande lydelse

52 §

Socialförsäkringsnämnden tillsätts av statsrådet fyra år i sänder. Den består av en ordförande och en vice ordförande samt en läkarledamot och två ledamöter som är förtrogna med de försäkrades förhållanden. Om någon plats blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om deras rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. I fråga om ordföranden och vice ordföranden skall folkpensionsanstalten beredas tillfälle att avge utlåtande. I fråga om läkarledamoten skall rättsskyddscentralen för hälsovården ges tillfälle att avge utlåtande. Varje ledamot har en personlig suppleant. Nämndens ordförande skall ha den behörighet som fordras för domartjänst.

Föreslagen lydelse

52 §

Socialförsäkringsnämnden tillsätts av statsrådet *för högst* fyra år i sänder. Den består av en ordförande och en vice ordförande samt en läkarledamot och två ledamöter som är förtrogna med de försäkrades förhållanden. Om någon plats blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om deras rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. I fråga om ordföranden och vice ordföranden skall folkpensionsanstalten beredas tillfälle att avge utlåtande. I fråga om läkarledamoten skall rättsskyddscentralen för hälsovården ges tillfälle att avge utlåtande. Varje ledamot har en personlig suppleant. Nämndens ordförande skall ha den behörighet som fordras för domartjänst.

Denna lag träder i kraft den 2004. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.